

DĚDICTVÍ
MORAVSKÉHO
KRÁLOVSTVÍ

Časopis Moravského historického klubu o.s.
„Dědictví otců zachovej nám, Pane!“

Číslo 4/2013

Tajemství východního svahu Stolové hory v Pavlovských kopcích na Pálavě.

Obr. 1 *Letecký pohled na obec Klentnice, okr. Břeclav, Morava v pozadí se Stolovou horou- a její východní svah. Staré kroniky se o obci Klentnice zmiňují hned několikrát:*

Obsah :

- 1. Tajemství východního svahu Stolové hory. Obrazový materiál a údaje kronik.**
- 2. Archeologie. Drobné archeologické nálezy v Klentnici**
- 3. Mytologie starých Slovanů před příchodem křesťanství a její projevy na Moravě v oblasti východního svahu Stolové hory (s doplňkem plastiky boha Svantovíta na lucerně rotundy v Plavči)**
- 4. Detaily mýtických božstev s legendou dle pozic na Obr. 36 na skalních útvarech na východním svahu Stolové hory nad Klentnicí**
- 5. Sluneční kalendář starých Slovanů na Stolové hoře**
- 6. Růžový hrádek (Rosenstein)-věšební hrad s věšebním polem a sídlo vládce.**
- 7. Vývoj křesťanských symbolů v historii Klentnice a Sirotčího hrádku**
- 8. Věšebné pole-sídlo vládce – kamenný stolec –volba-(nastolování) vládce (knížete)-vytýčení hranic hlavního města knížectví ve staroslovanské a světové historii ve vztahu ke Klentnici a Růžovému (Sirotčímu) hrádku**
- 9. Velkomoravské pohřebiště Na pískách (býv.velkomoravské-Dowiny) a jeho památník z r. 2013**
- 10. Použitá literatura**

1. Tajemství Stolové hory Obrazový materiál a údaje kronik

1.1. -Jedná se např. publikaci:1. 1. -Dějiny Moravy-(vyd.1871-Dr. B.Dudík, kde v kap. Hlava 2-je uvedeno:-„nejstarší nálezy pohřbů-zvláště u Klenčic “ (1770-18.stol.) . (Pozn. autor-míněna Klentnice u Mikulova)

1.2.- ss.Cyrill a Metod, (díl druhý, 1907, str.292-293). -v textu díla F.Příkrýla, který vychází z Historie Moravy T.Volného je uvedeno:

„Také Schwoy udává zprávu starodávných kronik, že tu stávalo město Děvín, avšak toto pravěké staroslovanské město –jako všechna tehdejší dřevěné, stálo 14 km západně od Podivína na hoře 550 m vysoké s nesmírně dalekým rozhledem po celé jižní Moravě a na jihu až po Dunaj. Posud jsou kolem vrcholu zbytky valů a příkopů. Na severní straně zbudován Přemyslovci zámek Děvín, nyní Maidelstein zvaný, jeho zříceniny jsou 132 m níže než vrchol hradiska. Patu tohoto památného místa pravěkého objímají v pravidelném obdélníku silnice spojující na severu Dolní Věstonice a Polany (dnes Pavlov), na západu Horní Věstonice a na jihu Pernou a Klentnicí“

1.3.-Název obce Klentnice a vývoj osídlení oblasti Pavlovských vrchů

1.Je pravda, že v německé kronice nedaleké obce Strachotín na severním konci Pavlovských vrchů (vydané v Brně v r. 1930-farářem Antonem Riesem)- se píše o původu názvu Klentnice něco jiného, než udává současný výklad- viz následující text: “V letech 500 až 400 před Kristem přitáhli ze západu Keltové a zdejší původní obyvatelé, kteří patřili k velkému kmeni Ilyrů pobili, nebo se s nimi smísili. V dnešních Čechách („Bohmen“) a na Moravě zakládali sídla a dopravní cesty. Lze z toho usuzovat, že některá ze současných názvů sídel jsou keltského původu. Potvrzují to nejen pozůstatky keltské kultury, ale i samotné názvy některých lokalit. Např. název blízké vsi Klentnice- v nejstarších dokumentech zaznamenané jako „Glamtitz“ nebo „Glemtitz“ – který pochází zřejmě z keltského „glambus“, což znamená „rokle, skulina, trhlina.“(konec citace)

Tomu odpovídá i místní konfigurace terénu v horní části Klentnice na úbočí Stolové hory.

2. Po germánských kmenech (Markomani, Kvádové), které přišly na území Pavlovských vrchů v prvních stoletích n.l. a bojích s Římany o udržení hranice římské říše na Dunaji,-- viz rovněž předsunutá římská stanice Marca Aurelia (Massovia) -dnešní Pasohlávky a bývalý Mušov- na soutoku Dyje se Svatkou a Svatky s Jihlávku v sousedství Strachotína, -vpadli v druhé polovině 4.stol. po Kristu do střední Evropy Hunové.

V důsledku vpádu Hunů do střední Evropy došlo k vybití a vypálení celých oblastí střední Evropy. Jakékoliv další údaje o Markomanech a Kvádech jako samostatném etniku-od té doby mizí z dějin. Po rozpadu Hunské říše v 5. století přicházejí do Podunají Avaři a Slované. Avaři- co by nomádští dobyvatelé- podobně jako Hunové –jsou ze střední Evropy vytlačeni a rovněž mizí z dějin.

3. Trvalé osídlení Slované je možno doložit v oblasti Pavlovských vrchů např. podle zpráv Arch. ústavu ČSAV Brno z r. 1981 ve zprávě Archeologické průzkumy na katastru obce Strachotín- viz posl. odst. str.47:

„ V podzimních měsících byla položena zjišťovací sonda 30 x 2 m mezi Strachotínem a Pouzdřany. Lokalita se nachází na svahu exponovaném k jihu až jihozápadu., ukončenou levobřežní dyjskou terasou a to v místech nedaleko soutoku Dyje se Svatkou a Svatky s Jihlávku“. Při výstavbě plynovodu v r. 1977 zde byl zachycen objekt s keramikou, označenou B. Klímou za „ pražský typ“, (což je název pro nejstarší slovanskou keramiku zhotovenou bez použití hrnčířského kruhu, která je datována do 5. až 6. stol.n. l. a je rozšířena v Evropě na západ až k Rýnu). Povrchovým sběrem se podařilo prokázat osídlení polohy nejpozději v 8. až 9.stol. n. l.“ (konec citace).

Obr.2 Letecký pohled na obec Pavlov s vrcholem Děvína a níže položené zříceniny hradu Děviček (dříve Maidelstein)

Pod zříceninami **Děviček** je patrná obec **Dolní Věstonice** a na druhém břehu současných Pálavských jezer je patrna i obec **Strachotín**. (Podle lidového podání byly dříve Dolní Věstonice a Strachotín pod Dyjí propojeny podzemní chodbou). Mezi Dolními Věstonicemi a Strachotínem vedla prastará stezka- vstup do vnitřní Moravy. Se svými vojsky tu přešel do vnitřní Moravy i Napoleon.

Obr. 2-**Pavlov** (přeneseně z latinského názvu“ **puella**“= dívka (i když vývoj názvu obce Pavlov byl složitější-viz též název Pulín, resp. Polany)

Foto:L.Ruffer

Obr.3. Zříceniny Siroťčího hrádku –R(o)sensteinu) Růžového hrádku (Věstonína)-nad Klentnicí. V pozadí vrchol Děvína a hrad Děvičky.

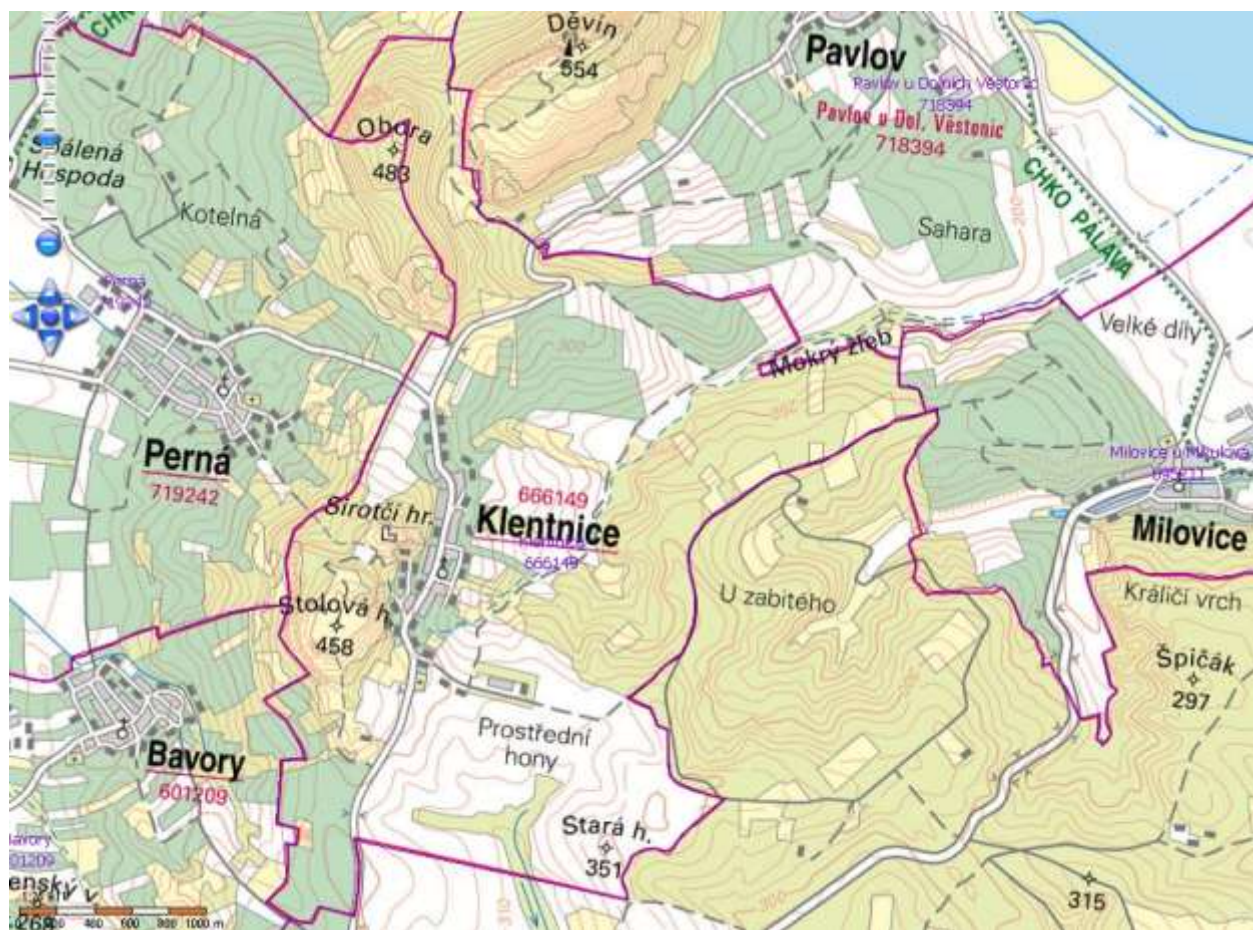
Foto: J.Pazour

Obr. 4. Mapa Pavlovských vrchů (současná)

Údaj, že „pravidelný obdélník cest spojujících Klentnici-Pernou-Horní Věstonice-Dolní Věstonice –Pavlov- Klentnici- je možno ověřit i na současných turistických mapách.

Obr.5. Katastr obce Klentnice (současnost):

Z leteckého pohledu na Obr. 1 (potvrzeno i na obr. 3-) utváří charakteristiku obce Klentnice především přírodní útvar východního svahu Stolové hory a Siroťčího hrádku. Zvláštní výběžek mapy katastru obce Klentnice směrem k Děvínu bude vysvětlen dále –viz Čas.5/2014 (pozn. autor).

2.Archeologie. Drobné archeologické nálezy vKlentnici (z poslední doby):

2.1.Zbytky valu. Bez ohledu na zmínky v obou předchozích historických publikacích o obci **Klentnice** měl autor sám možnost **se přesvědčit** při výkopu základů rodinného domku a sklepa (Klentnice 41-na konci 80.let a počátkem 90.let 20. století), který je nejvýše položeným domem Klentnice těsně pod **východním svahem Stolové hory o starobylosti obce Klentnice.**(Jedná se samozřejmě o zlomek archeologického materiálu, který byl nalezen v Klentnici, další je možná v muzeích a v soukromých sbírkách. Např.- autorův bývalý soused PhDr. J. Zástěra si vzal archeol. vzorky s ornament. výzdobou z údobí Velké Moravy)

Obr.6 Zadní část základů sklepa pod rod. domem Klentnice 41 a pohled na zadní hranu výkopu (ve směru ke skalní stěně východního svahu Stolové hory)

Foto: J.Pazour

Na tomto obr.6 je patrná podzemní část **kamenného valu** širokého cca 4 m) kladeného na hlínu (dle posouzení archeologů-přímo v době výkopu). Zbytek tohoto valu pokračuje až ke skalní stěně východní strany Stolové hory. Kraj valu je možno kdykoliv identifikovat, protože jeho zakončení se nachází přibližně v 30 m vzdálené skalní stěně Stolové hory –viz **Obr.7.** Lze předpokládat, že objevená část valu (J. Pazour) byla součástí rozsáhlého opevnění hradiska Růžový hrad-Rosenstein (dnešní Sirotčí hrádek).

Obr.7.Předpokládané zakončení palisádového valu ve stěně Stolové hory (dodnes jsou ve skalní stěně patrné otvory a zářezy pro možné zakončení palisádového valu s kamennou výplní)

Skica: J.Pazour

Cesta k rod.domu č.p.41 je situována těsně pod východním svahem Stolové hory-v místě nazývaném starousedlíky „**Na kobyle**“

Obr.8.

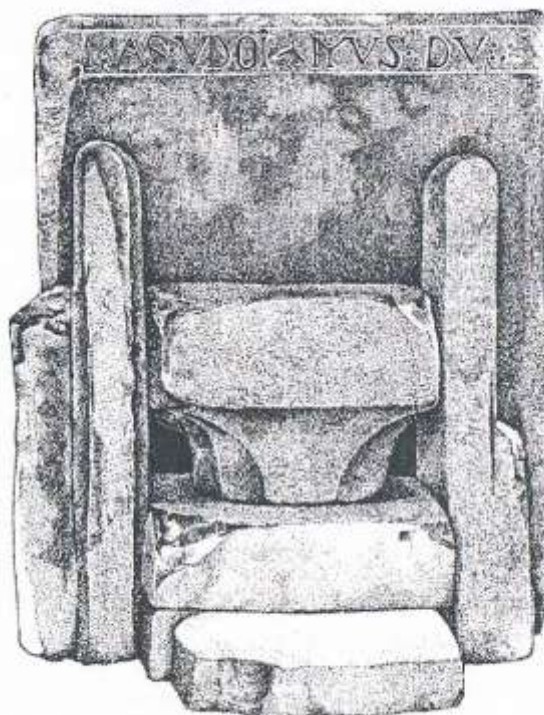

Na vlastním **Obr.8.** by nebylo nic zvláštního. Zachycuje dlouho očekávanou úpravu příjezdové cesty v r. 2009 nejen k domu č.p. 41, ale i ostatním obytným objektům v této části Klentnice zvané “ **Na kobyle**”.

Zajímavostí bylo, že při této úpravě cesty- asi tak 10 m zpět z hlediska zachycené polohy „scrapperu“- byl vybagrován z úpatí východního svahu Stolové hory na pravé straně **kamenný hranol-asi 1,5 m dlouhý- o průřezu cca 0,3x 0,3 m**. Bohužel v ten moment autor o něj neprojevil zájem a hranol byl s ostatním materiálem odvezen na skládku. Je nutné dodat, že hranol byl bez nápisu-a je možno uvažovat, že se jednalo o součást (schod) „kamenného stolce“-pro volbu knížete. (Vysvětleno na příkladu kamenného stolce-viz Obr. 8a)

Obr. 8a) Kamenný stolec korutanských knížat

Kamenný stolec korutanských knížat

Pozn. autor: (-část textu byl převzat z Encyklopedie slovanských bohů a mýtů N.+M. Profantovi, text tučným písmem doplnil autor)

„Krnski hrad-(Rakousko)-hlavní město někdejší Karantanie, kde na předhradí na vojenském shromaždišti nedaleko kostela sv. Petra stával obřadní kamenný stolec. Jednalo se o druhotně upravenou bohatě zdobenou hlavici antického sloupu, na kterou byl po složitém nastolovacím rituálu usazován budoucí kníže. Původně stál stolec mimo hrad na tzv. Gosposvetském poli – v lukách-. Zde byl již v 8.stol. postaven nejstarší korutanský kostel P. Marie, v němž se po přijetí křesťanství odehrávala poslední část rituálu. Obřad, patrně indoevropského původu, se jen málo pozměněn dochoval až do 15. stol. v podobě přijetí říšského vévody korutanskou zemí. Byl doplněn o závěr probíhající v kostele a ve středověké podobě podrobně popsán. Umožnil tak pochopit a rekonstruovat obdobný rituál např. v Liburnii-nebo v Praze „a v královské rotundě – zasvěcené původně rovněž P. Marii –dnes sv. Kateřině ve Znojmě-při nastolování knížat a panovníků ve Znojemském knížectví. Z výše uvedeného objektivně vyplývá, že zakladatelská scéna ve znojemské rotundě je ryze znojemská záležitost, stejně jako je kamenný stolec v Krnském hradě v bývalé Karantanii korutanskou záležitostí. Čechové časem pochopí, že jejich Kosmou vymyšlený Přemysl ze Stadice ve znojemské rotundě opravdu namalovaný není. Musejí si podobnou rotundu, jaká se zachovala ve Znojmě včetně řady vládců v jednotlivých dynastiích-oddělených vždy stromem života a prastaré zakladatelské scény indoevropského původu – prostě teprve postavit a nechat vymalovat. Analýza názvu bývalého Mušova na Dyji vede svým základem ke jménu „ Mojmír“- v dnešním tvaru. Knížecí hrad Rosenstein –slovansky Růžový hrad Mojmírovců – (s původním významem věštebný hrad) ukazuje, že volba knížat staroslovanského knížectví v oblasti Dowiny –Dívčích hradů- probíhala na věštebném poli u dnešního Siroťčího hrádku. Kamenný stolec zdejšího knížectví se pravděpodobně nacházel pod východním svahem Stolové (stoličné) hory, kde jsou dodnes situovány skalní útvary slovanských mýtických božstev, což byl důvod situování kamenného stolce pod tímto posvátným východním svahem Stolové hory. U tohoto stolce byl obřad knížecí volby zakončován-podobně jako u kamenného stolce v Krnském hradu).

2.2. Obr.9 až 56 –Popis a odborné posouzení drobného archeologického materiálu (střepů) nalezeného při stavbě rod domu- Klentnice 41 ve výkopech základů (v letech 1988-90).
(fotografie vzorků- J.Pazour)

Obr.9-vzorek č. 24- prehistorický mlecí kámen, jeho stáří nebylo určováno

Spodní plocha ručního mlecího kamene je rovinná, horní část má vybroušená zahloubení pro uchycení prsty pravé ruky.

Obr. 10.
(vzorek č. 32)

Obr. 11
(vzorek č. 27)

Obr.12
(vzorek č. 26)

Obr.13
(vzorek č.23)

Obr.14.
(vzorek č.4)

Obr.15
(vzorek č.31)

Obr.16
(vzorek č. 3)

Obr.17
(vzorek č.28)

Obr.18
(vzorek č. 14)

Obr.19
(vzorek č. 1 a 2)

Obr.20
(vzorek č. 33, 34, 35)

Obr. 21
(vzorek č. 46)

Obr.22
(vzorek č. 50, 51, 52, 53)

Obr. 23
(vzorek č.15,16, 17, 18)

Obr.24
(vzorek č.40, 41, 42, 43, 44, 45)

Obr.25
(vzorek č.36, 37, 38, 47, 48, 49)

Obr.26
(vzorek č.10, 11, 12, 13)

Obr. 27
(vzorek č. 9, 19, 20, 21, 22, 23)

Obr.28
(vzorek č.29, 54, 55, 56).

2.3. Odborné posouzení archeologického materiálu v rozsahu Obr.10 až 28, tj vzorky č.1 až 56- vyjma Obr.9 (vzorek č. 24- mlecí kámen)

Dne 27.3.2012 byl Prof.PhDr. V. Podborský, Dr.Sc. z FF MU Brno tak laskav a vyhověl mé prosbě a provedl určení a výše uvedených vzorků archeologického materiálu z uvedeného výkopu sklepa a základů rod. domku Klentnice 41, situovaného pod východním svahem Stolové hory.

Výsledky jsou uvedeny v Tab. 1.

Tab. 1

Obr. č.	Číslo vzorků	Zařazení do kulturního období	Doba původu- vzniku vzorků archeol.materiálu	Poznámka
9.	24	-nebylo určeno		-prehistorický mlecí kámen určený k drcení obilných zrn
10.	32	-středověk	15.-16. stol. n. l.	
11.	27	-středověk	15.-16. stol. n. l.	
12.	26	-středověk	15.-16. stol.n. l.	
13.	23	-středověk	15.-16. stol. n. l.	
14.	4	-ml.doba laténská (Kelti)	200- 0 před n. l.	

-pokrač.

Pokrač. Tab.1

Obr. č.	Číslo vzorků	Zařazení do kulturního období	Doba původu- vzniku vzorků archeol.materiálu	Poznámka
15.	31	-středověk	15.-16. stol. n. l.	
16.	3	-ml. doba laténská (Kelti)	200-0 před n. l.	
17.	28	-středověk	15. -16. stol. n. l.	
18.	14	-středověk	15. -16. stol. n. l.	
19.	1. 2:	--Horákovská kultura -ml. doba laténská (Kelti)	800 -600 let před n.l. 200-0 před n. l.	
20.	33, 34, 35	-středověk	15.-16.stol. n. l.	
21.	46.	-středověk	15. 16. stol. n. l.	
22.	50, 51, 52, 53	-středověk	15. 16. stol. n. l.	
23.	15, 16, 17, 18	-středověk	15.-16. stol. n.l.	
24.	40, 41, 42, 43, 44, 45	-středověk	15. 16. stol. n. l.	
25.	36, 37, 38, 47, 48, 49	-středověk	15. 16. stol. n. l.	
26.	10, 11, 12, 13	-středověk -ml.popelníková pole- Hallstadt (Podolsko- Horákovská kultura)	-15. -16.stol. n.l. 1000-830 let před.n.l.	
27.	9, 19, 20, 22, 23 21	-středověk -Horákovská kultura	-15. -16.stol. n. l. 800–600 let před n.l.	
28.	29,54, 55, 56	-středověk	-15.-16. stol.n. l.	

2.3.1. Závěry k datování posuzovaných vzorků dle Prof. PhDr. V. Podborského , Dr.Sc.

(Pozn. autor):

1. Stáří některých vzorků dokládá obydlení východního svahu pod Stolovou horou Pavlovských vrchů hluboko do minulosti. Je pravděpodobné, že pokud se podaří odborně datovat vzorek mlecího kamene dle obr.9, vz.č.24-lze předpokládat, že osídlení východního svahu Stolové hory se posune ještě hlouběji než 1000 let před n.l.

2. Ve smyslu stáří některých vzorků se potvrzuje, že Klentnice vznikla ve své horní části-jak uvádí na základě použitých pramenů kronikář K. Janík ve své publikaci Klentnice 1. Přehled historie obce -z r. 1999.

3. Na základě stáří některých vzorků z ml. doby laténské, kdy Pavlovské vrchy byly osídleny Kelti je možno polemizovat i s vysvětlováním původu názvu obce Klentnice dle K.Janíka, že je odvozeno od jména "Klement", což neodpovídá skutečnému původu názvu obce. (Původním autorem tohoto názoru je autor publikace Břeclavsko, (redigováno V. Nekudou-1970) odkud je převzal kronikář obce Klentnice K.Janíka).

4. Většina archeol. vzorků nalezených při výkopu sklepa rod. domu Klentnice 41 je datována do 15. až 16. stol., což odpovídá novému osídlení kraje „novokřtění“ (Habány).

3. Mytologie starých Slovanů před příchodem křesťanství a její projevy v oblasti východního svahu Stolové hory.

3.1.- Jak výše uvedeno –vyplývá jak z historických pramenů- tak z archeologických nálezů, že oblast Stolové hory, Klentnice i celých Pavlovských vrchů včetně Strachotína- byla osídlena dlouho před příchodem křesťanství. Určitě můžeme uvažovat s doloženým obdobím osídlení této oblasti Slovy již od 5.stol.n.l.

3.2.- O lidském společenství je známo, že od pradávna si na otázky vzniku světa a řízení osudu lidí a lidských společenství odpovídalo prostřednictvím víry v různé uskupení mýtických božstev a dodržovanými rituály-hlavně v přechodových obdobích ročních dob-z hlediska kosmického pohybu Země kolem Slunce.

3.3.-Pro analytické poznatky o slovanské předkřesťanské mytologii si autor vybral závěry z publikace „Encyklopedie slovanských bohů a mýtů (autoři N. Profantová, M. Profant- vydání z r. 2004.)

3.4.- Ze závěrů výše uvedeného díla vyplývá:

1.Panteon východních, západních a jižních Slovanů se příliš neměnil ani příliš neodlišoval z hlediska počtu božstev. Z pohledu přináležení Slovanů do indoevropské civilizace se tento předkřesťanský Panteon z hlediska významu božstev rovněž příliš nelišil, lišil se ale v názvosloví, které v mnoha případech vycházelo i z řecké a římské mytologie, místního pojmenování a prapůvodně z mytologie indické a perské.

2.Moravský panteon: Pro naši představu **předkřesťanský slovanský panteon Moravy** vypadal pravděpodobně následovně: (Autor si dovolil uvést záměrně „**moravský**“, protože ve zmíněné publikaci je o moravské mytologii informací málo (podklady: N.+ M Profantovi- (2004) Encyklopedie slovanských bohů a mýtů, další údaje jsou z díla F.S. Pluskala- Moravičanského 1883)

- a) **Perun**- nejvyšší bůh, hromovládce
- b) **Svarog**-bůh ohně, nebeský kovář
- c) **Veles**-bůh stád a blahobytu
- d) **Mokoš(a), (Živa)**- bohyně země, úrody, symbol života
- e) Některé odvozené mytologické postavy:

1.Dowina, Dovana, Duna, Deva-„vyosobněný pojem čistého panenského nezkaleného světla (slunce)- **zlatovlasá dcera Perunova**“-tak jí popisuje F.S. Pluskal- Moravičanský

2.Morana (Mora, Marzena)-(mor = smrt)- zůstala jako folklorní pojem-rituálu „vynášení smrtky“ a házení do tekoucí vody až do dnešní doby- –symbolicky konec zimy a příchod jara -oslava **přechodového stavu v ročních obdobích.**

3. Formy mytologických božstev -a jejich umístění:

Formy idolů a bohů byly starými Slovy vytvářeny většinou jako dřevěné, nebo kamenné sochy (méně), které byly umístěny povětšinou na volném prostředí, v blízkosti stromů, posvátných hájů (**dub představoval symbol Peruna, kosatec (perunika) květebný symbol rovněž Peruna, stejně tak netřesk, který byl odedávna užíván pro ochranu stavení proti úderu blesku- patří k Perunovým i Jupiterovým symbolům.**)

Božiště se nacházela většinou na vrcholech kopců poblíž obětních oltářů, věštebných polí a kamenných stolců. Nesměl poblíž chybět vodní pramen a někdy také ohniště s trvale udržovaným ohněm a jeskyně. (Slované byli vždy uctívači ohně). Většinou se ale jednalo o přenosné dřevěné, nebo keramické idoly-sošky, v menším počtu o kamenné sochy, nebo útvary.

3.4.4. Symboly mytologických božstev:

1. Dle N.+M. Profantových ve zmíněném díle je na str.106 uveden obr. Idolu ve formě dřevěné sošky kozlíka s magickými značkami ve tvaru písmene „X“. (nález pochází z 11.stol. z Ostrowa Lednického v Polsku)

Obr.29

2. Ve shrnutí Petra Čady a Vladimíra Mertý z r. 2007 z různých pramenů a webových titulů s názvem Derafš a Kavian, (který se měl v původním zaměření zabývat symbolem čtyřlístku v různých údobích všech kultur a věků lidské společnosti) –je rovněž uveden symbol boha Peruna jako **ležatý kříž**-ve formě písmene „X“ (včetně webové stránky, ze které byl tento symbol Vladimírem Mertou převzat)

Obr. 30: Symbol boha Peruna:

Pozn. Na rozdíl od **symbolu** byla **atributem** boha Peruna **sekerá**.

3. Příklady názvů mytologických božstev v místních názvech

1. **Polsko:** Peruny, Piorunow, Piorynowo, řeky Piorunky, hory: Perunova gora, u jižních Slovanů dodnes: čvrtek-perendan
2. **Morava:** obec **Perná**- sousední obec Klentnice na západní straně Stolové (stoličné) hory, názvy některých viničních tratí v katastru obce Perná-např. Popelová louka, nebo "za Trojanem", nejvyšší hora Pavlovských vrchů je **Děvín**. **Nesmíme zapomenout ani na údaj fuldských análů**, -které popisují události z r. 864, kdy se podařilo franckému králi Ludvíkovi obklíčit moravského knížete a krále Rostislava v jeho pevnosti – staromoravském městě "**Dowina**" (tj. v jazyku toho národa –dívka)

4. Details mýtických božstev s legendou dle pozic Obr. (36-viz níže) na skalních útvarech na východním svahu Stolové hory nad Klentnicí a doplněk čtyřhlavé plastiky Svantovíta na rotundě v Plavči (Morava).

- 1 Veles-bůh stád**-zástupce Peruna, jeho svátek se slavil **6.ledna** (proto je v pozici slunečního kalendáře v místě proti východu slunce na obzoru při **zimním slunovratu**)
- 2 Morana –bohyně smrti**,(do dnešních dnů zachovaná tradice vynášení smrtky při jarní rovnodennosti 21.března.) Ve slunečním kalendáři v místě proti východu slunce při **jarní a podzimní rovnodennosti** (pro podzimní rovnodennost s datem 23. září)
- 3 Mokoša-(Živa)**- bohyně úrody-její svátek se slavil při **letním slunovratu-21. června** -proto je v pozici slunečního kalendáře v místě proti východu slunce při letním slunovratu
- 4 Perun**- bůh blesku-hromovládce-jeden z nejvyšších bohů panteonu slovanských mýtických božstev- jeho svátek se slavil **20.července resp. 2.srpna -dle zvířetníku ve znamení Lva**-proto býval zobrazován se **lví hlavou**—viz plastiku se **lví hlavou** na mohutném menhiru nad Klentnicí (Obr.33, Obr.34 a Obr.34a) -s ležatým křížem- Perunovým znakem

5 Některé odvozené mytologické postavy:

1.Dowina, Dovana, Duna, Deva-„vyosobněný pojem čistého panenského nezkaleného světla (slunce)- **zlatovlasá dcera Perunova**“—tak jí popisuje F.S. Pluskal-Moravičanský

2.Morana (Mora, Marzena)-(mor = smrt)- zůstala jako folklorní pojem-rituálu „vynášení smrtky“ a házení do tekoucí vody až do dnešní doby- —symbolicky konec zimy a příchod jara -oslava **přechodového stavu v ročních obdobích**.

- 6 Svantovít**-ze všech slovanských bohů **nejpřednější** —jeho **původní poslání bylo spojeno s úrodou**-později šlo především o boha-válečníka. **Byl to bůh čtyřhlavý. Svantovítova vítězství byla nejskvělejší. Kupcům byl povolen vstup do jeho svatyně, pokud bohu zaplatili, co mu náleží.**

Na Moravě je nejznámější zachovalý čtyřhlavý symbol Svantovíta na románské rotundě v Plavči 8 km od Znojma.

Obr. 30a) Plastika boha Svantovíta na románské rotundě v Plavči u Znojma (Morava)- nad brodem přes Jevišovku na prastaré obchodní (i vojenské) cestě od Dunaje-do Znojma-dále přes Plaveč- Jihlavu-Třebíč-Čáslav do středních Čech a dále na západ

obr. 19. Románská rotunda sv. Františka Xaverského v Plavči. Detailní snímek klenebního otvoru pod lucernou.
ig. 19. The Romanesque rotunda of St. Francis Xavier in Plaveč. Detailed picture of the vault opening under the lantern.

obr. 20. Románská rotunda sv. Františka Xaverského v Plavči. Plastika se čtyřmi tvářemi z vrcholu lucerny. →
e. 20. The Romanesque rotunda of St. Francis Xavier in Plaveč. A sculpture with four faces! from the top of the lantern.

Obr. 30b) Románská rotunda v Plavči-s plastikou boha Svantovíta na vrcholu lucerny

Obr. 14. Románská rotunda sv. Františka Xaverského v Plavči. Pohled od zapadu.

Fig. 14. The Romanesque rotunda of St. Francis Xavier in Plavče. A view from the west.

Obr. 15. Románská rotunda sv. Františka Xaverského v Plavči. Pohled na východní okno lucerny s plastikou na jejím vrcholu.

Fig. 15. The Romanesque rotunda of St. Francis Xavier in Plavče. A view of the eastern window of the lantern with a sculpture on its top.

Poznámka autor:- u Plavče je zatím písemně doložena tvrz i hrad (13.stol.)

Archeologický průzkum v okolí proveden nebyl. Svantovítova socha nad brodem dokládá veledůležité vojensky chráněné místo pro kupecké karavany (výběr cla) i obranu země. Při rozboru názvu obce Plavče se dostaneme až k významu-„ten kdo převáží-tedy vesluje“. První slovanská říše byla říše Sámova. Sám byl dle Fredegarovy kroniky voleným králem. S franckou říší se střetl-z důvodu údajného kořistění na franckých kupcích-byla proti němu vyslána –trojstranná vojenská mise, která skončila slavným vítězstvím Sám v bitvě u Vogatisburgu. Podle popisu bitvy se Sám bránil 3 dny za hradbami Vogatisburgu. Pak vyrazil do protiútoky a francká vojska na hlavu porazil. Vogatisburg se dosud nenašel, v rétorománštině slovo „vogati“ odpovídá slovanskému „**veslovat**“-pak by dnešní Plavče odpovídala hledanému „**Vogatisburgu**“. Strategicky místo bitvy odpovídá, první král ve třetím pořadí ve znojenské rotundě-ihned za zakladatelskou scénou indoevropského původu -mimo královské koruny- má v titulační pásce nápis „ZAMO“. Zbývá to nejdůležitější-provést v Plavči archeologický výzkum.

Svantovítova plastika (socha) na vrcholu kupole rotundy v Plavči tak dodnes upomíná nejen na původní svatyni boha Svantovíta-ale také jako památník vítězné Sámovy bitvy u Vogatisburgu-Plavče.

4.1 Skalní útvary označené symbolem boha Peruna „X“-na východním svahu Stolové hory nad Klentnicí: (jedná se o tzv. „ležatý kříž“)

1-Obr.31. “ Velesova hlava”

Pozn.foto autor: 1:viz-kroužkem označený symbol-pohled z jihu-2009

Obr.31a.:**Velesova hlava** při záběru na podzim

2-Obr.32.a) „Morana“

Obr.32 a) Celkový pohled na „Moranu“ (obličejová část je otočená k jihu-
přichází od severu -2009)

(Pozn.a foto autor): -vzhledem k tomu, že se mi jevily některé skalní
útvary na východním svahu Stolové hory-jakoby upravené lidskou
rukou, -pátral jsem po nápisech. Nápis jsem zatím nenašel, našel jsem
Perunův symbol –ležatý kříž.

Obr. 32 b)-pohled na „Moranu“ od východu (včetně Perunova symbolu)
- v horní části-mrtvolný výraz obličeje, v dolní části Perunův symbol“

Foto: J.Pazour

4.1-II.3 Obr. 33 Perunův menhir nad Klentnicí (pohled z jihovýchodu)

Foto: J.Pazour

Obr.34-Perun-slovanský Bůh blesku-znázorněn v plastice se lví hlavou -při pohledu na Perunův menhir dle Obr. 16 shora ze Stolové hory

Foto:J.Pazour

3-Obr.34a)

Obr. 34a): Celkový pohled na skalní útvar s Perunovou plastikou-lví hlavou a Perunovým znakem –(pohled z jihozápadu).

Foto: J.Pazour

4-Obr. 35 a), b),c): Živa (Mokoš-a)-pravděpodobně –pečovala o úrodu (o zrno)
 -Její slavnosti byly spojovány se slavnostmi „**kupalo**“-**slavených po 20. červnu**
 v době letnic, zosobňuje vlhkou a úrodnou „**Matku země**“. (podobně s jiným názvem **Živa**)-je doloženo, že při slavnostech „**kupalo**“ se pojídalo „**pražmo**“, což byla pražená nezralá (v době oslav po 20.červnu obilí ještě zralé nebylo) **obilní zrna**.
 V podstatě se jednalo o největší svátky v roce-**oslavu letního slunovratu, doprovázenými tancem a sexuální nevázaností**, (v oblasti Pavlovských vrchů se tento svátek světil tanci na Taneční hoře (Tanzbergu)- dnešním Sv. kopečku.
 a) -v horní části stále ještě patrný obličejový výraz. Hlava „**Živy**“jakoby spočívala na uměle vytvořené podezdívce

Foto: J.Pazour

b)- Detail hlavy „Živy“ s Perunovým symbolem při bočním pohledu

Foto: J.Pazour

c)Hlava Živy-(17.stol – obr.Encykl.Profantovi.-str.250)

5. Sluneční kalendář starých Slovanů na Stolové hoře-schema.

Celkový pohled na východní svah Stolové hory s umístěním a schematickým uspořádáním jednotlivých „božstev“ se znázorněnou „relativní“ dráhou vycházejícího slunce na horizontu v průběhu roku.

5.1-Obr.36 schema slunečního kalendáře v průběhu roku

Vysvětlivky:-viz schéma „X“-obr.36

Pos.1- Veles- viz obr.31

Pos.2- Morana – viz obr. 32

Pos.3- Mokoša (Živa) -viz obr.34

Pos.4- osový kámen 2 -viz obr.37

Pos.5- osový kámen 1 –viz obr.38

A- směr (znázornění polohy) východu Slunce na horizontu při zimním slunovratu

B- směr (znázornění polohy) východu Slunce na horizontu při jarní a podzimní rovnodennosti

C- směr (znázornění polohy) východu Slunce na horizontu při letním slunovratu

5.2-Obr.38 Osový kámen 1(-viz schéma Obr.36)

Foto: J. Pazour

Jak je patrné (i přes travní stébla)- nachází se uprostřed osového kamene 1 otvor, který umožňuje zasunutí kůlu-(otvory jsou tam 2)

5.3-Obr.37 Osový kámen 2

- s patrnou horní částí skalního útvaru „Morany“

5.4-Sluneční kalendář- komentář-viz schematické uspořádání jednotlivých mytologických božstev na východním svahu Stolové hory:

5.4.1. Komentář ke schéma na obr.36: -jarní a podzimní rovnodennost

1. Útvary dle Pos.2, 4 a 5 –(dle schéma na Obr.36)se nacházejí na jedné ose. Jak už bylo naznačeno Morana označovala konec zimy –tedy jarní rovnodennost (a tedy i podzimní rovnodennost). V podstatě to bylo jednoduché, protože poloha vycházejícího slunce proti východnímu svahu Stolové hory na dalekém horizontu se nechala určit relativně přesně prodloužením osy dle Pos. 5, 4 a 2. Stačilo upevnit kůl (eventuálně 2 kůly) v osovém kameni 2 a přes osový kámen 1 a sochu Morany počkat, až tyto útvary budou v jedné přímce s vycházejícím sluncem. V době kdy neexistovaly písemné informace zajišťovali předpovědi a stanovení data přechodu roční doby pohanští-„kněží“ (žreci-volchvi). Bylo to důležité- jednak pro stanovení data slavností, ale také termínů pro zemědělské práce.(pozn.-autor: těsně vedle Morany se nachází upravená skalní plošina, ze které bylo a je možno východ slunce při jarní (podzimní) rovnodennosti pozorovat)

2. Podobným způsobem bylo možno poměrně přesně určit dobu letního a zimního slunovratu (-viz schéma Obr. 36).

2.1.Stanovení zimního slunovratu prostřednictvím propojení osy- kůl v osovém kameni 1-pos. 4 , hlavou Velede (se symbolem „X“ –pos.1 a polohou vycházejícího slunce na horizontu. Pokud se tyto tři útvary kryly v jedné přímce- byla doba zimního slunovratu stanovena. (u hlavy Velese dodnes roste posvátný dub a je tam také pravděpodobně obřadní jeskyně)

2.2.Stanovení letního slunovratu prostřednictvím propojení osy-kůl v osovém kameni 1-pos.4 a-skalním útvarem Mokoši (Živy) pos.3 a vycházejícím sluncem na horizontu.

Pozn..autor: Provedená přibližná měření stanovují vzdálenosti mezi symbolem 1 a 2 na cca 48m, vzdálenost mezi symbolem 2 a 3 rovněž na cca 48 m.

Vzdálenost útvaru dle pos.2 (Morana) a osovým kamenem 1 cca 19 až 20 m, vzdálenost mezi osovým kamenem dle pos. 1 a pos. 2 cca 19 m.

Úhel útvaru symbolu Peruna „X“ činil pro Stolovou horu cca 100 °.

Vzhledem k zarovnanému povrchu Stolové hory nic nebrání vysvětlení symbolu Peruna ve tvaru“ ležatý kříž“, nebo písmeno „X“. Je to vlastně „kyvadlový relativní pohyb východu Slunce v průběhu roku po horizontu,-který se každoročně pravidelně opakuje.

Ležatý kříž- ve stejném smyslu- se používá na vlajkách mnoha států a dokonce se používá dodnes jako svato-ondřejovský křesťanský kříž.

6. Růžový (hrad) hrádek (Rosenstein dnešní Siroťčí hrádek)-věšební hrad s věšebním polem a sídlo vládce.

6.1. Podle L.+M. Profantových-a literatury jimi uváděné- se věšebné pole-(hora) nazývala Wróžnagóra (wróżba- polsky věštba) Wróżopole, přeneseně Różopole (viz předměstí Krakova-tedy „věšebné pole“) u sídelního hradu.

Když se podíváme na současnou mapu- zní název sousedního nižšího vrchu v sousedství Stolové hory (viz Obr.4-Mapa Pavlovských vrchů)- **Růžový vrch. -tedy“ Rožnagora“- „věšebné-pole“ !**

Dokladem tohoto tvrzení je název současného Siroťčího hrádku na mapě Moravy vydané v Benátkách v r. 1692 –kde je uveden v poněmčelé zkomolené podobě jako „Rasenstain“

6.2. Sídlo vládce-poblíž věšebného pole:--(viz texty N+M Profantových)

6.2.1. Na okraji Růžového vrchu se nachází Siroťčí hrádek.

Různí autoři popisují a zdůvodňují na popisných tabulích pro turisty-historii Siroťčího hrádku dle posledního majitele-pána ze „Sirotků“- včetně tajemných pověstí o „templářích“.

Nabízí se tedy dle staroslověnštiny -(pozn. autor-před Velkou Moravou sousedila Karantanie obývaná alpskými Slovany (Slovinci) až k jižnímu okraji dnešního Polska(území kmene Vislanů)-název pevnosti u věšebného pole „Wróżograd“(Růžový hrad)–s významem „Hrad věštby“ Navíc se název „věštba“ zachoval v blízkých vesnicích se slovanskými názvy „Horní a Dolní Věstonice“ až dodnes.

Obr.39 Różograd-(R(o)senstain)- nyní Sirotčí hrádek- s věšebným polem

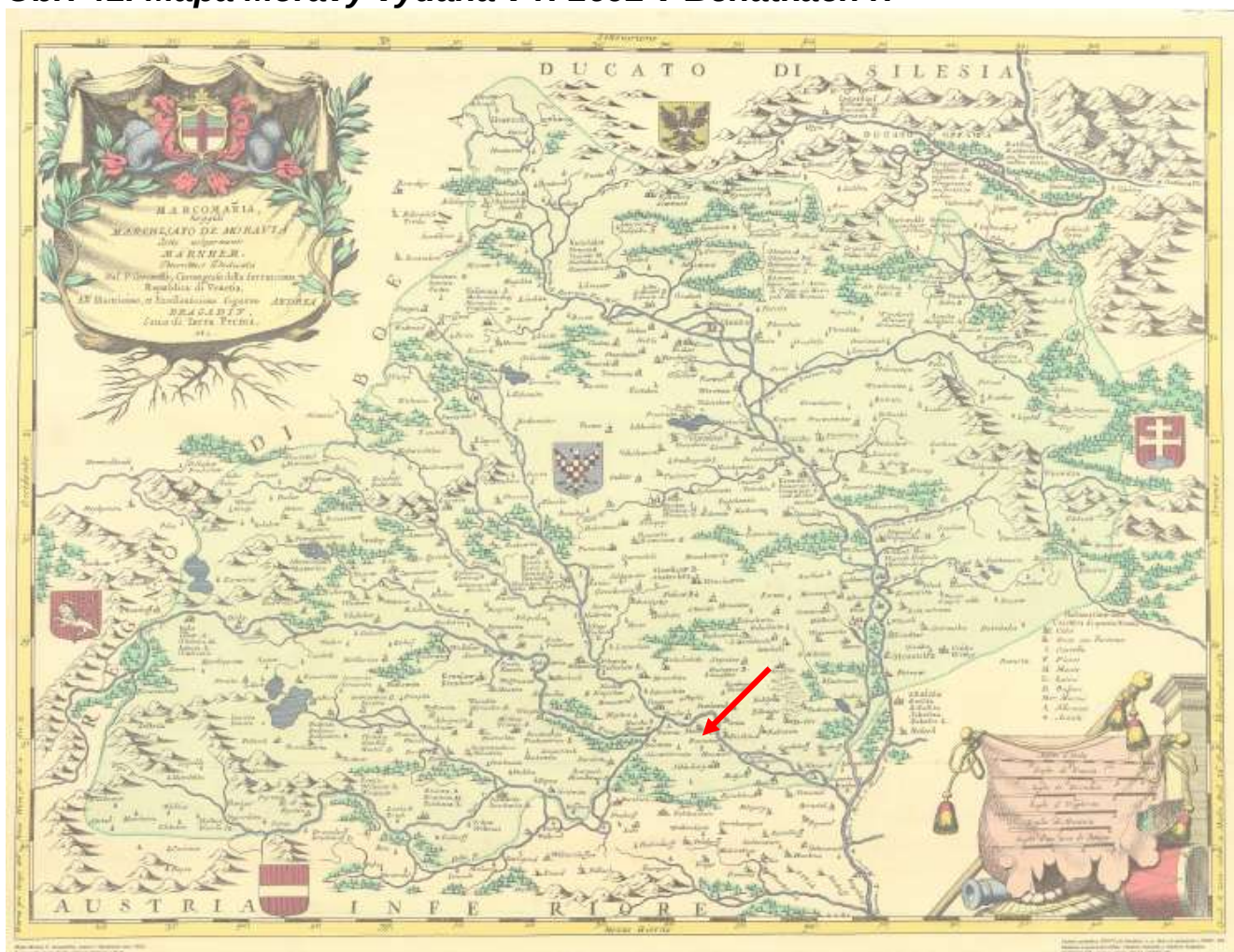

Obr.40 Różograd (R(o)senstain)- nyní Sirotčí hrádek-boční pohled

Foto: J.Pazour

Obr. 41. Mapa Moravy vydaná v r. 1692 v Benátkách r.

Obr. 42. Detail mapy Moravy vydané v roce 1692 v Benátkách

-viz ozn. „pevnost“

Obr.43 Detail mapy Moravy J.A.Venuta-(1746-1833)

Na této plastické mapě Siroťčí hrádek rovněž neexistuje, existuje Rosenstein-tedy Róžograd-tedy „věšební hrad“- a sídlo vládce.

(není bez zajímavosti, že „kronikář Kosmas“popsal dřívější název pražského Vyšehradu – jako“ *chv-rasten*“. Věšební kněží se nazývali „volchvi“

7. Vývoj křesťanských symbolů v historii Klentnice a Sirotčího hrádku:

7.1 Křesťanská symbolika v Klentnici

1. Není pochyb o tom, že mytologické symboly na východním svahu Stolové hory s příchodem křesťanství musely být postupně opuštěny (osiřely) a nahrazeny symboly křesťanskými.

Tak např. u – „Sirotčího hrádku“ – původně – pravděpodobně – „Róžogradu“ – (Rosenstainu) (Věstonína) byla postavena kaple sv. Mikuláše.

Obyvatelé Klentnice museli chodit na bohoslužby do 4 km vzdáleného Mikulova (J. Janík). Teprve později v r. 1783 byl postaven v Klentnici kostel zasvěcený sv. Jiří. Historie pouti na Růžový vrch u Sirotčího hrádku (Róžogradu) ke svátku sv. Jiří není přesně známa. Pouti byly po r. 1989 obnoveny a konají se opět každoročně. Sochy křížové cesty o pouti ke sv. Jiří na cestě k Sirotčímu hrádku sice postaveny zatím nejsou, ale staví se s pomocí herců a kostýmů z brněnských divadel sochy živé!

Obr. 44 Živé sochy při pouti a mši na Sirotčí hrádek v Klentnici, která se koná na oslavu svátku sv. Jiří (sv. Jiří je patronem boje proti draku (d'áblu) – pověrám.

Vybudování nové kaple (zasvěcené sv. Jiří) na bývalém věštebném poli u Sirotčího hrádku – Róžogradu – (Rosensteinu) v Klentnici – by přispělo k historickému povědomí obyvatelů Klentnice i turistů i dnes. Mše o pouti by nemusely být slouženy pod širým nebem a za nepřízně počasí rušeny.

V této kapli by mohla být i umístěna kopie pravděpodobně nejstarší dřevěné sochy Panny Marie v České republice, která je dnes uložena v Praze- tzv. **Klentnická madona**. Základní výkresová dokumentace kaple (i jméno autorky) je k dispozici- pozn. autor, hrubé náklady- „ cca 800 000,- Kč.“

2.Obr. 45 Návrh nové kaple sv. Jiří

3.Obr. 46 Madona z Klentnice

Madona z Klentnice

Milena Bartlová

Madona byla nalezena nedaleko Mikulova, její přesná proveniencie zůstane nejspíš neobjasněná. Jediné, co můžeme soudit o jejím původu, je skutečnost, že socha zřejmě neprošla moderním uměleckým obchodem a se značnou pravděpodobností pochází z pohraničního regionu mezi jižní Moravou a Dolními Rakousy.

Sochu je nejspíše možné datovat do doby zhruba kolem roku 1290. To je v rámci českých dějin umění poměrně zajímavá datace, protože ze 13. století a doby kolem a po roce 1300 máme u nás dochováno jen málo památek - a situace není o mnoho lepší ani v Rakousku, do jehož příběhu dějin umění je Madonu z Klentnice možné stejně dobře také zasadit.

Sochu Madony lze přesvědčivě zařadit do širší skupiny dřevěných soch, které jsou odvozeny od inspirativního vzoru monumentální sochy Madony ve Sv. Štěpánu ve Vídni (tzv. Dienstbotenmadonna). Tento velice módní a populární typ stojících mariánských soch se zhruba během půl století rozšířil v celé Evropě, a to jednak pomocí kreseb, jednak díky exportu slonovinových sošek. Typické je lukovité prohnutí figury, odvozené právě ze slonovin, které se ale přenášelo i na monumentální skulptury. Hmotné a vizuálně bohaté zpracování dolních dvou třetin figury soustřeďuje pohled diváka na horní, tvarově mnohem klidnější část sochy. Ta představuje jakoby prostorovou „ikonu“ a jejím centrem je postava Ježíška. Důležitou roli hraje rozehrání dynamiky linie barevně odlišného lemu Mariina pláště.

Rezbář, který Madonu z Klentnice vytvořil, snad měl za sebou zkušenost z práce v dílně vedené severoitalskými kameníky, kteří koncem 70. let 13. století vytvořili v Budíně (dnes Budapešť) náhrobek sv. Markéty Uherské. Její kvalita je dobrá, nikoliv ovšem prvotřídní, jde o sochu spíše lokálního významu. Z hlediska českých dějin umění je ale zajímavá tím, že zaplňuje dosud poměrně prázdnou epochu před dobou kolem roku 1330, kdy se v království i v markrabství plně prosadili Lucemburkové a paralelně k tomu začala sochařství dominovat nová kamenická huť u sv. Štěpána ve Vídni.

**4.Obr. 47 Oltář klentnického kostela z r.1783 - zasvěcení sv. Jiří
s obrazem sv. Jiří po jehož stranách jsou umístěny sochy věrozvěstů ss.Cyrila a
Metoděje**

5.Obr. 48a) Ruiny kaple sv. Antonína z r. 1692 v katastru obce Klentnice

-celkový pohled (nad cestou z Klentnice do Perné)

*Opěrná zeď areálu bývalé kaple je 27,5 m dlouhá a 6 m vysoká. Skládá ze dvou částí-
novější bílé z doby výstavby kaple – a starší tmavé z neznámé mnohem starší církevní
stavby (na tuto okolnost upozornilo více autorů –i PhDr. Zástěra, archeol průzkum nebyl
doposud proveden)*

Obr.48 b)-bývalý výklenek pro sochu kaple sv.Antonína-socha je dnes v Perné

I k této kapli sv. Antonína se konala procesí.

7.6.Závěr k souhrnu křesťanských symbolů v Klentnici

Vezmeme-li v úvahu celkem malou obec jakou Klentnice je -s počtem obyvatel kolem 500- jeví se: a)kostel sv. Jiří s oltářem sv. Jiří a sochami ss Cyrila a Metoděje, b)- zrušená kaple sv. Mikuláše na Siroťčím hrádku,c)- ruiny kaple sv. Antonína (mimo jiné je sv. Antonín patronem ztracených věcí-je rozvedeno v Čas.5/2014), d)-určitě desítky božích muk a soch svatých, pout' na sv. Jiří u Siroťčího hrádku-počet křesťanských symbolů v Klentnici neobvykle vysoký.

Jakoby křesťanská církev považovala za důležité- tolik křesťanských symbolů v tak malé obci mít, aby předcházející staroslovanské mýtické symboly na Stolové hoře a Růžovém vrchu byly úplně zapomenuty. Určitě tomu měla napomoci i úplná germanizace Klentnice a okolí.(Zůstává záhadou, kdo mohl vysadit ovocné keře a hrušeň pod útvarem (sochou) Živy a dubu u hlavy Velese.)

V současné době –pozn.autor- by tyto symboly mohly vedle sebe docela klidně žít a mohlo by se o nich i psát. Křesťanská víra a víra v staromoravská mýtická božstva jsou založeny jak je vysvětleno v předchozích odstavcích na úplně jiných principech. Můžeme vzít v úvahu, že na oslavách přechodových údobí ročních období není nic pohanského, protože se jedná o záležitosti kosmického putování Země kolem Slunce- platné ve všech dobách – i v době křesťanské. Jenom jim musíme dát správnou –srozumitelnou--podobu.

8. Věštebné pole-sídlo vládce – kamenný stolec –volba-(nastolování) vládce (knížete)-vytýčení hranic hlavního města knížectví ve staroslovanské a světové historii ve vztahu ke Klentnici a Růžovému (Siroťčímu) hrádku (hradu)

8.1. Obr.49 „Na kobyle“-horní část obce Klentnice-pod východním svahem Stolové hory- v zimě

Pozn. autor:

O názvu „Na kobyle“ této části obce Klentnice pod Stolovou horou jsem se dozvěděl od českých starousedlíků z Mikulova. Ten název mně zaujal, protože lze jeho výklad dát do souvislosti se starými slovanskými mýty- i když hradby Růžogradu - (R(o)sensteinu) dávno neexistují. Existuje pouze pramen pod Stolovou horou-právě v části „ Na kobyle“.

8.2 Nastolování vládců-Obr.49. Jako východisko jsem zvolil akvarel M. Trappa ze znojenské rotundy sv. Kateřiny ve Znojmě na Moravě, t.zv. "Zakladatelská" a (Oráčská) scéna" Obr.50 a srovnám jej s Obr.51-Nastol.obřad korutanských vládců Obr.50 Zakladatelská scéna ze znojenské rotundy sv.Kateřiny (akvarel M.Trappa)

Obr.51 Nastolovací obřad korutanských vládců (N.+M.Profantovi, str110)

Nastolovací obřad korutanských vládců zachycený v Rakouské kronice z 15. století. Ve středu sedí na kamenném stolci „kníže“, za ním sedlák v červeno-bílo-zeleném selském oděvu s pruhy a s bíločervenou čepicí (podle J. Herrmanna).

8.3-Popis nastolovacího obřadu-obecně:

Korutanský obřad sestával z volby knížete na lokálních sněmech zvolenými zástupci svobodných bojovníků. Pak soudce řídící obřad položil budoucímu knížeti otázku, zda je pro zemi „užitečný, dobrý a žádoucí“ Po kladné odpovědi se vévoda převlékl do selského šatu, nasedl „na kobylu“ a byl třikrát veden okolo „stolce“ (někdy posvátného pramenu) za zpěvu „Kyrie eleison“(Pane smiluj se)- v dobách pohanských to byla jiná píseň- ale stejného obsahu. Pak byl slavnostně posazen na stolec a prakticky dokončením převleku převzal vládu. Podobný nastolovací rituál byl používán v mnoha evropských zemích a je **indo-evropského původu**. (-tolik N.+M.Profantovi).

8.4-Fragment reliefu zachovaný ze zakládání hlavního města římské provincie

Panonia –Savarie (založena za císaře Claudia v r. 51 n.l.). Po pádu Říma-dle T.Pešiny- **velkomoravská Sabaria (druhé hl. město panonské Moravy),- dnes maďarské město Szombathely-foto a poznámka autor) Obr. 52,**

Úkolem posvátného zakládacího obřadu (posvátné orby -dle Obr.52) bylo po vytvoření (státního) útvaru (provincie, knížectví) vytýčení hranic (hradeb) hlavního města a duchovního centra města (forum). Akt založení hlavního města zahrnoval rovněž zavedení zákonů (organizace) provincie a zavedení správy veřejných záležitostí.

8.5. Závěr k odst. 8-Nastolení knížete-vládce.

1. Ze srovnání Obr. 50, 51 a 52 vyplývá:

- a)- v případě nastolení korutanského knížete stačilo zobrazení volby knížete, rozsah korutanského knížectví i hlavního města byl znám –viz Obr.51
- b)- v případě zakladatelské scény znojmského knížectví (po pádu Velké Moravy).viz Obr. 50 sestává zakladatelská scéna ze dvou částí, které jsou od sebe odděleny časově stromem života. Jednak je to vlastní volba knížete (vyjádřeno úplně shodně tříčlennou skupinou jezdců i gesty zástupců svobodných bojovníků)-zvolený vládce v případě korutanského knížete je posazen na kamenný stolec, v případě znojmského knížete je posazen „na kobyle“(pak následuje poškozená část fresky, kde jsou sice patrné zbytky pravděpodobně nohou nějakého předmětu-(křesla?)-celek chybí.
- c)-zakladatelská scéna znojmského knížectví je mimo volby knížete doplněna scénou posvátné orby- založení hlavního města knížectví Znojma- včetně zavedení zákonů
- d)-obě scény –dle Obr.50 i Obr.51 jsou zakončeny- ve smyslu prapůvodní indoevropské legendy-převlečením vládce do „sedláckého oděvu“- v případě korutanského knížete je převlek vyjádřen celkově, v případě znojmské rotundy je závěrečný rituální převlek do „ sedláckého oděvu“ vyjádřen lýčenými střevíci a lýčenou mošnou“-obě zavěšeno na stromu života, který zakončuje zakl. scénu.

8.5.-e) Zavedení nutnosti centralizované knížecí (královské) a obranné moci a vydání zákonů a tím zajištění přežití národa bylo ve střední Evropě nutností. Navíc -nějakou dobu panovalo určitě „dvojvěří“, protože výklad křesťanské víry byl obzvlášť v této oblasti Pavlovských vrchů vystaven tlaku ze západu zejména bavorských (tedy německých) misionářů, jejichž jazyku domácí slovanské obyvatelstvo nerozumělo- a vzhledem k existenci zažitých domácích mýtických symbolů-získat lid pro novou víru nebylo jednoduché. Dalším nebezpečím byl tlak a útoky nomádských dobyvatelů z východu- z Asie.

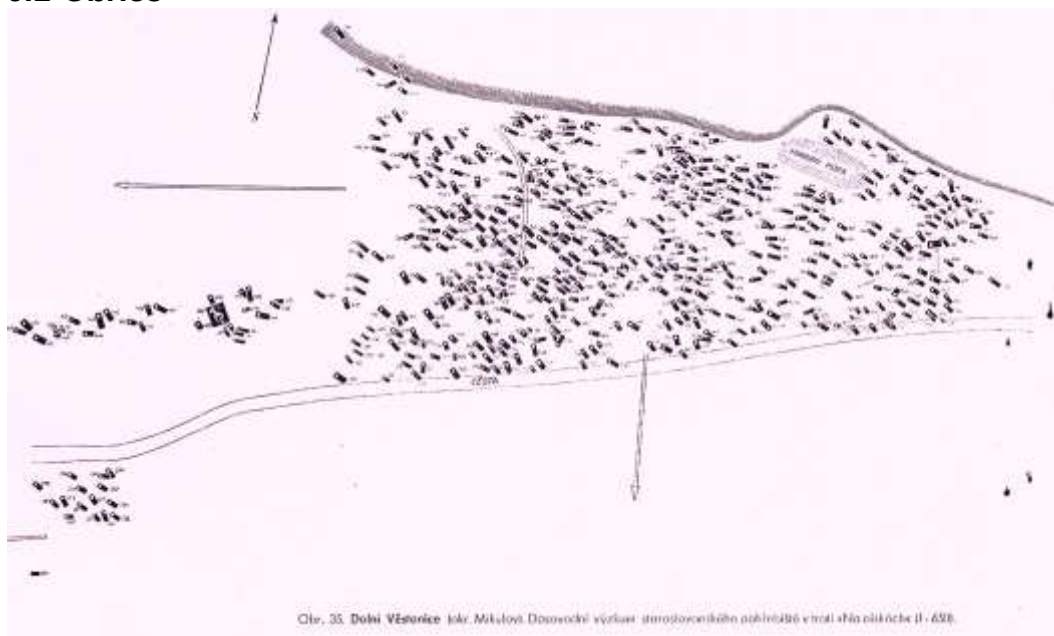
Toho všeho si byl velkomoravský kníže a král Rostislav, který vládl na Moravě již centralizované jeho předchůdci (Svatoslav, Hormidor, Mojmir I.) vědom a proto požádal Byzanc o misionáře a výklad křesťanské víry ve slovanském jazyce včetně slovanského písma a psaných zákonů. Podařilo se a křesťanství věrozvěsti Konstantin a Metoděj dorazili v r. 863 na Velkou Moravu a zahájili obtížnou práci s přeměnou mýtických pověr k pravé víře. Práce se jim dařila – svaté mši hlášané v „glagolicí“ lid porozuměl. Založení samostatné moravské církve s vlastními biskupy se stalo skutečností a znamenalo nejen uznání moravské moci „světské“ ale i moravské moci „ církevní“.

Starodávný pohřeb žehem u Slovanů byl nahrazen pohřbíváním mrtvých do země -- viz jedno z největších velkomoravských pohřebišť v katastru obce Dolní Věstonice a Strachotína-přináležející k bývalé velkomoravské Dowině, které je dnes zatopeno vodou Pálavských jezer. Vlastní velkomoravské město (velehrad)-„Dowina“(Modoburgus) byla Maďary a Bavyři do základů vypálena, obyvatelstvo vybito a nahrazeno bavorskými osadníky.

Pohřebiště zůstalo- a díky bohu bylo objeveno a popsáno.

9 Velkomoravské pohřebiště Na pískách (býv.velkomoravské-Dowiny) a jeho památník z r. 2013

9.1-Obr.53

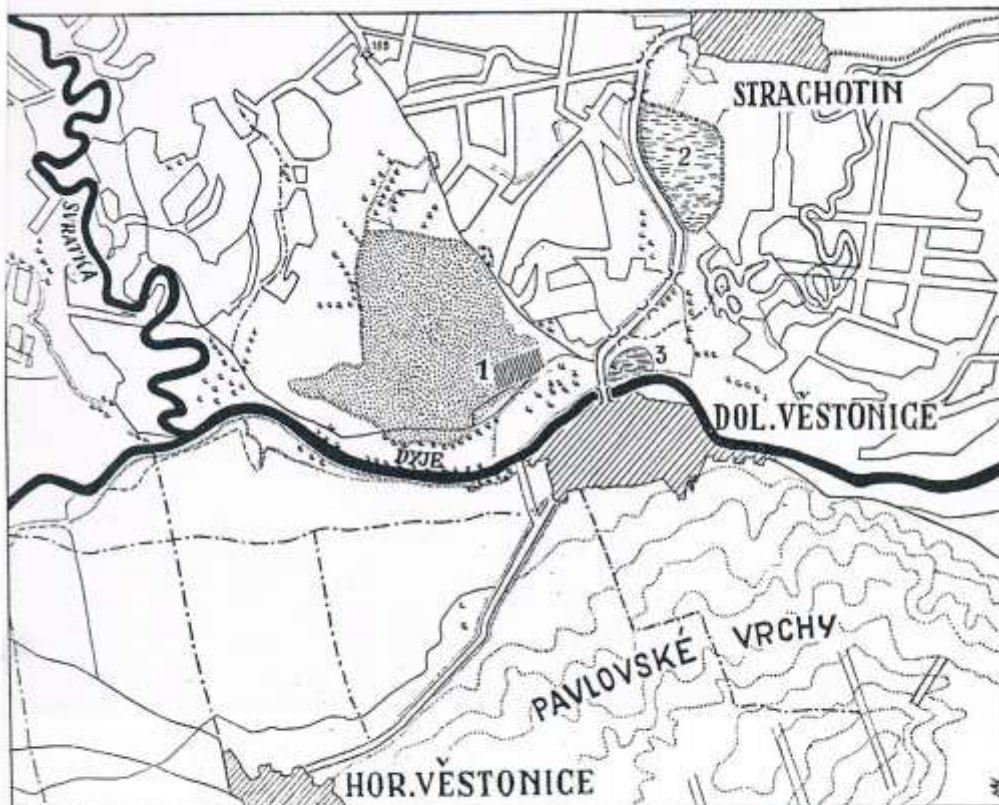
(viz publikace Jižní Morava-země dávných Slovanů J.Poulík, 1950)

Staroslovanské pohřebiště Na pískách-bylo prozkoumáno a je doloženo. Nálezy jsou umístěny v muzeích -viz Obr. 53-jedno z největších velkomoravských pohřebišť v katastru obce Dolní Věstonice a Strachotín, které je dnes zatopeno vodou Pálavských jezer.

9.2 Obr. 53 a) Situační plán polohy staroslovanských objektů na vstupu do vnitřní Moravy

-viz publikace J.Poulika -Jižní Morava-země dávných Slovanů, str.75

Pozn. autor:-Jedná se o oblast se všemi archeol. probádanými lokalitami v místě v minulosti nejpoužívanějšího přechodu Dyje do vnitřní Moravy před napuštěním Pálavských jezer. Je nutno dodat podle zpráv AÚ ČSAV Brno, který většinu výzkumů prováděl, že v důsledku vysoké hladiny spodní vody v místě soutoku tří řek Dyje, Svratky a Jihlávky- se nikdy nepodařilo dojít až na hranici kulturních vrstev. I tak jsou dosažené výsledky velice cenné-včetně prozkoumání pozice pohřebiště Na pískách.-viz Pos. 1.

Obr. 34. Slovanské objekty pod Pavlovskými vrchy. 1 staroslovanské pohřebiště u Dolních Věstonic; 2 hrázenná osada na »Petrově louce« u Strachotína; 3 břeislavské hradiště »Vysoká zahrada« u Dolních Věstonic (1:25.000).

změnily písčovny, které byly otevřeny na jeho severní straně. Jeho zbytek se svažuje směrem východním a jižním. Na jaře, kdy se vody Svratky a Dyje vylévají z břehů do značně šíře a zaplavují inundační terén s lukami, zůstává přesyp s pohřebištěm izolován jako ostrov.

Na nálezy kostrových hrobů v Dolních Věstonicích prvně upozornil kustod mikulovského musea dr. K. Jüttner¹⁰⁷ a nálezy z porušených kostrových hrobů souborně publikoval R. Pittioni¹⁰⁸. Zejména publikace tohoto objektivního rakouského badatele vedla k tomu, aby se věnovala dolnověstonickému pohřebišti zvýšená péče, neboť šlo o slovanský objekt na kolonizovaném německém území, které někteří badatelé považovali za germánské již od dob Kvádů. Zjišťovací výzkumy na podzim 1945 skutečně potvrdily slovinitu kostrových hrobů, kterou dolnověstonickým nálezům nepřímě přiznali též R. Pittioni a K. Jüttner. K soustavným výzkumům došlo na jaře 1946—1949. Při nich bylo otevřeno na velkých plochách celkem 565 kostrových hrobů (obr. 35)¹⁰⁹.

Hrobové jámy, mající v podstatě tvar obdélníka, rýsovaly se pod mocnou zhumusovatělou vrstvou jemného písku v čistém písku tmavšími zásypy (obr. 36 a). Poloha hrobových jam nebyla vždy

¹⁰⁷ K. Jüttner, Funde aus der Burgwallzeit im Bezirke Nikolsburg, Sudeta 6, 1930, s. 76—78. Tyž, Ein burgwallzeitliches Gräberfeld bei Uner-Wisternitz (Kreis Nikolsburg). Unsere Heimat, 1941, s. 244—245.

¹⁰⁸ R. Pittioni, Der frühmittelalterliche Gräberfund von Kottlach, Landkreis Gloggnitz (Brno 1943), s. 30—35, tab. XVI—XXI.

¹⁰⁹ K těmto výzkumům srovn. jen přehledně J. Poulik, Staroslovanské pohřebiště u Dolních Věstonic, Prehistorický obzor XIII-46, s. 49—51. Tato zpráva se týká výzkumů v r. 1947. K nálezům z r. 1848-49 srovn. stručnou zprávu Archeologické rozhledy 3, 1949, s. 130.

9.3. Postavení sousoší ss. Cyrila a Metoděje nad Strachotínem je připomínkou tohoto pohřebiště pro další generace, jinak by se nad historií Velké Moravy v této části Moravy „zavřela voda“ - stejně jako nad vlastním pohřebištěm.

Základní kámen památníku iniciovaného Klubem přátel znojenské rotundy Brno a později Moravským historickým klubem byl položen v r. 2002 a trvalo dlouhých 11 let, než se podařilo obci Strachotín k 1150. výročí příchodu Konstantina a Metoděje 1. fázi památníku vybudovat. Patří jí za to uznání a dík nás všech i budoucích generací.

Obr.54 Odhalení Památníku velkomoravského pohřebiště na Pískách (dnes pod vodou Pálavských jezer) .v září -17.9.2013 za účasti představitelů obce Strachotín, Královského řádu moravských rytířů sv. Rostislava a Kolumbana a katolické církve (Obr.54a)

Obr.54 b)

3. Autor-J.Pazour děkuje všem za pomoc s realizací tohoto Časopisu MHK č.4/2013, kteří nejsou citováni.(Klentnice- Brno 2013,14), Morava, ČR.(Pokrač.viz Čas.5/2014)

10.Použitá literatura:

- 1. Dějiny Moravy-(vyd.1871-Dr. B.Dudík)**
- 2. ss.Cyrril a Metod, (díl druhý, 1907, str.292-293)- F.Přikryl**
- 3. Arch. ústav ČSAV Brno - ve zprávě z r.1981 Archeologické průzkumy na katastru obce Strachotín- viz posl. odst. str.47:**
- 4. Německá kronika obce Strachotín (vydaná v Brně v r. 1930-farářem Antonem Riesem)**
- 5. Posouzení a datování archeol. materiálu nalezeného při výst.rod.domu Ing.J.Pazoura, Klentnice 41(1987-1994) –ze dne 27.3.2012 Prof.PhDr. V. Podborský, Dr.Sc. z FF MU Brno**
- 6. Encyklopedie slovanských bohů a mýtů, N.+ M Profantovi-(2004)**
- 7. Moravský Velehrad- F.S. Pluskal-Moravičanský (1883)**
- 8. Petr Čada a Vladimír Merta-Derafš a Kavian z r. 2007(z různých pramenů a webových titulů)**
- 9. Ve službách archeologie 1/06 (časopis) R. Nekuda a kolektiv, (přísp.Doc.PhDr.J.Kovárník CSc.)**
- 10. Místní jména na Moravě a ve Slezku L.Hosák-(1980)**
- 11. Břeclavsko, V. Nekuda,(1969)**
- 12. Jižní Morava- země dávných Slovanů , J. Poulík, 1950**